

ותן חלקנו בתורתך

מאת כ"ק האדמו"ר מרחלין שליט"א

שיחת התעמקות על פי דרך עץ החיים
פרשת בהר בחוקותי תשפ"ה

קבלת קהל בתיאום מראש בטל' 02-6520002

www.rachlin.org.il

בהוצאת: אוריאל יעוז ומתורגמות בע"מ

יפה רום 40 ירושלים ת"ן

לקבלת הגיליון למייל: rachlin@rachlin.org.il

© כל הזכויות שמורות לכ"ק האדמו"ר רבי פינחס דניאל הכהן רחלין שליט"א

סרקו להורדה

מאמר זה הנו תמלול של שיעור בפרשת השבוע שהעביר כ"ק האדמו"ר שליט"א.

פרשת בהר-בחוקותי תשפ"ה – הכלי לקבל את השפע, היזהר שהלב לא יאטם

יתרון רציני, יתרון צבאי, הצלחה צבאית על האויבים. זאת אומרת שבקונסטלציה של העולם כמו שהוא היום, שבה יש יצר הרע פרטי ויצר הרע כללי כי עדיין לא הגיעה הגאולה השלמה – אז יש אויבים ויש שונאים, יש הסתר פנים ויש מחלוקות ויש קטרגים.

ה' יתברך משתמש באומות כלפי עם ישראל כדי להעניש את עם ישראל, אם עם ישראל לא מתנהג כראוי – וגם כדי להראות לגוים ש'הנה, אפילו כמה יהודים יכולים לרדוף הרבה מכס', אם יש לעם ישראל זכות והם מתנהגים על פי התורה.

התכנית ברורה כל כך, וההסתכלות אחורנית מזעזעת כל כך, זה שבאמת כל מה שכתוב בפרשות האלה הוא מה שקרה ומה שקורה – שמי שרואה את זה, איך הוא לא חוזר מיד בתשובה!!

אגב, הענשים הם לא רק ענשים לפרט. אם אחד מחלל שבת, אז מובן שהוא יקבל את העונש שלו – אבל גם כל עם ישראל מקבל את העונש, רואים את הערבות. ה' יתברך לא מְגַלָּה רק את אלה שלא שומרים את התורה, מגלה אותם ונותן להם ענשים של רדיפות וצרות צרורות כמו שעברנו בגלות. הוא בעצם מגלה את כולנו – כי אנחנו נשמה אחת, איש אחד, נרצה או לא נרצה.

אז צריך ללמוד טוב ולהפנים טוב את המסרים שיש בפרשה כאן, כי זה משפיע על החיים של עם ישראל ושל העולם כולו, בכל הדורות, ובטח בדור הזה. הנה, למשל, בדור הזה זורקים עלינו טילים אבל יש לנו טילים נגד טילים, אז רוב הטילים לא מצליחים לפגוע או לגרום לחורבן או למשהו קשה, ברוך ה'. אז מה אומר הדבר הזה? זה אומר שאנחנו לא במצב הכי טוב. אם היינו במצב הכי טוב, אף אחד לא היה זורק עלינו טילים, מהבחינה שלא היתה חרב עוברת בארצנו והיינו יושבים לבטח. אז בכל זאת יש דינים, הדינים גורמים לטילים לעוף. אבל יש המתקת הדינים, יש זכות כנראה של צדיקים שבזכותם יש טיל נגד טילים, והטילים לא מצליחים להביא חורבן, ברוך ה'.

ערב טוב, שבוע טוב! מה שלומכם? אנחנו כאן ב'ותן חלקנו בתורתך', פרשת בהר-בחוקותי תשפ"ה, ובשם ה' נעשה ונצליח! כמו שאתם יודעים, ננסה להבין קצת מהפרשה על פי 'דרך עץ החיים'.

ונקשר את שתי הפרשות. ונתחיל בענין השמיטה והיובל. העונש על זה שלא שומרים את השמיטה על פי ההלכה – זה עונש גלות, שנה כנגד שנה. מזעזע. ונעבור מזה לכל הענין של הקללות שיש בפרשת בחוקותי. וצריך להבין את הקונטקסט שלהם, כמו שאומרים היום, את הרקע.

הרקע הוא כזה: ה' יתברך עסק תשע מאות שבעים וארבעה דורות ב'לברוא עולמות ולהחריבם' מפני שהעולמות האלה לא עמדו בתקן ושהיצורים שהיו שם היו רשעים – עד שברא את העולם הזה, וראו זה פלא: עם ישראל קיבל על עצמו את התורה. אם עם ישראל לא היה מקבל על עצמו את התורה בהר סיני – היה מחזיר את העולם לתהו ובהו. הוא רוצה עולם מתוקן על פי התורה, לתקן עולם מלכות שד"י. הוא לא רוצה עולם סתם. רוצה שאנשים יהיו צדיקים כדי שיוכל לתת להם שכר נצחי לעתיד לבוא.

וזה מה שהיה. ברגע שעם ישראל, קיבלנו על עצמנו את התורה – בתורה יש תנאים, מה קורה אם אנחנו מקיימים או לא מקיימים את המצוות. וזה הדרגתי. העונש הוא הדרגתי, כמו שרואים, יש מִדְּרָג של העונש. זה מתחיל מהקל אל הכבד. הכבד הוא כבר חורבן ועונש גלות ושעבוד באומות, ומה שקרה בשואה, דברים מזעזעים. זה הולך בהדרגתיות. זה לא שברגע הראשון שלא שומעים בקול ה', הוא ישר מביא חורבן וגלות, לא. אבל אם עם ישראל לא מתעשת ולא עושה תשובה, זה מה שקורה. וזה מה שקרה. פלא פלאים, הכל כתוב והכל קרה והכל קורה. ה' יעזור.

מעניין שגם בזמנים הטובים כשעם ישראל יושב בארצו ומקיים את התורה, כתוב שנשב לבטח. לא כתוב שיהיה שלום מושלם ולא תהיה שום בעיה – "וַיִּשְׁבְּתֶם לְבֶטַח", ואם יבואו אויבים, אז מעטים מאתנו ירדפו וינצחו אויבים רבים. את זה אני אומר במלים שלי. זאת אומרת, יהיה לנו

הצורה'. איך בן אדם מגיע להפכיות הצורה כזו עד שהמצוות נראות לו משהו נורא ואיום?! במה נורא ואיום לשמור שבת או לשמור שמיטה?

אגב, לא אמרתי את הידוע. כדאי להגיד מלה על השמיטה. השמיטה באה להזכיר לעם ישראל שאין טבע, יש רק בורא עולם, הוא מנהיג את הטבע. אז אם הוא מבקש לא לזרוע בשנה הזו, לא זורעים. ואם הוא אומר שיהיה מספיק אוכל – אז יהיה מספיק אוכל גם לשנה הזו, ולשנה אחרי זה, ועד שתבוא התבואה החדשה, שלוש שנים יהיה מספיק, יהיה שפע.

אנשים עושים את כל ההשתדלויות בעולם, ובסוף באים בוכים, אומרים 'תן לי ברכה, שכל העסק שעשיתי לא ירד לטמיון, לא מצליח', עם כל השכל וכל הכסף וכל התחכום, כל הטכנולוגיה וכל האמצעים – הם רוצים ברכה, כי יהודי יודע שצריך ברכה, אם אין ברכה, זה לא שווה שום דבר. הלואי ונהיה שליחים טובים. אני רק אומר: אם אין ברכה, אין כלום. אם ה' לא שולח שפע, אין כלום, בן אדם יכול לעשות סיבובים כמה שהוא רוצה. גם בפרט וגם כלל עם ישראל – כולנו צריכים ברכה מה'.

ובשביל לקבל ברכה, צריך השתדלות, צריך כלי. הכלי לקבל את השפע, זה התורה ומצוות ומעשים טובים, זה אהבת ה', אהבת ה', רבותי! וצריך להסביר מה זו אהבת ה'? אתה לא מרגיש את זה בלב? אם אתה לא מרגיש את זה בלב, מה קרה לך בלב? למה הלב נאטם? אתה לא מסתכל על הבריאה ואומר "מי ברא אֵלֶּה"? מי? זה לא מובן שזה לא נברא לבד? יש משהו שנעשה לבד? הכל פלאי פלאים, כל החיים זה פלא פלאים!

הגוף של האדם, יש לאדם גוף, והוא לא מכיר את הגוף שלו, הוא מכיר כל שיערה ושיערה וכל נקודה ונקודה? והכל מתפקד בלי לשאול אותו. חושבים שזה אוטומט – זה לא אוטומט, ה' יתברך מפעיל את

זה. ה' יתברך קובע הכל. ויש לו שליחים, שהם המלאכים שממונים. על כל דבר ודבר יש מלאכים ממונים – על הנשמה של האדם, ועל הגוף של האדם, ועל המזל של האדם, על כל דבר יש מלאכים שממונים. והם רושמים מה שאתה עושה ומה שאתה אומר, ומה שאתה חושב ומה שאתה לא עושה, הכל. הכל מהכל מדויק.

רבותי, להתעורר! תכף משיח צריך להגיע, ואנחנו במה עסוקים? מבינים? צריך להמתיק את הדינים. צריך לעשות תשובה אמיתית, לתקן את המדות – איי, איי, איי, כמה קשה לתקן את המדות... זה שבן אדם מתגבר על הגאווה שלו, על הכעסים, על עצבות, על התאוות. זו עבודה רצינית.

מי שרוצה לעשות את העבודה הזו, שיקרא את הספר שלנו, ספר 'דרך עץ החיים', שזה ספר קטן, תוכלו לגמור אותו בשעה וחצי. תורידו אותו חינם מהאתר, ויש לכם את הדרך

אז אם אנחנו נשתפר ונגיע לדרגה האמתית שאלה אנחנו צריכים להגיע, של "ממלכת כהנים וגוי קדוש", אם כולנו נעשה תשובה: תשובה שלמה, תשובה לשם שמים, תשובה כל העולמות כולם, תשובה תשוב ה"א, כולנו או רובנו המכריע – אז יבוא משיח ברחמים, ויהיה טוב, יתחיל העולם הבא, ששם אין יצר הרע, לא פרטי ולא כללי, ולא יהיו מלחמות, ולא יהיו צרות, ולא יהיה מות, וכן הלאה, כל מה שהבטיח ה' יתברך.

בלשון הפרשה, יש שם ביטויים קשים מאד, שכביכול היהודי יכול להגיע למצב שהוא מואס, מואס – אני אומר את זה בעדינות – במצוות, בתורה ובמצוות. זה נשמע מזעזע. אם בורא עולם, זו התורה שהוא נתן לנו וזה מה שהוא מצוה, בוא נעשה מה שהוא מצוה ולא נעשה מה שהוא לא מצוה. אה, זה קשה? בסדר, נתגבר, ה' יעזור. זה לא בלתי אפשרי לשמור תורה ומצוות, זה לא נורא ואיום. יש בזה גם כן עונג גדול – גם באופן מידי, ולמי שגם כן מצפה לשכר של העולם הבא אז בוודאי שיהיה שכר בעולם הבא, אין שאלה בכלל. אז מה רע כל כך? זה רק תענוג

לעבוד את ה' ולהיות קרוב אליו, ושה' יתברך יהיה קרוב לאדם, אין טעם מתוק יותר מזה בעולם.

מי שזוכה לקרבת האלקים, לגילוי פנים – אין דבר טוב יותר מזה בעולם. כל תענוגי העולם הזה לא שווים כלום. בן אדם מקבל איזה תענוג, ואחרי רגע הוא הופך להיות נגע, ה'עֲנִי הוֹפֵךְ להיות 'נָגַע' ונגמר ואיננו. אבל העונג האלקי של הקשר, קרבה אלקית, זה משהו שאי אפשר לתאר במלים. אז זה לא קשה כל כך, וזה לא נורא כל כך, רבותי. סתם יצר הרע משגע את אנשים. אבל בן אדם שמגיע למצב שהוא מואס, מואס בתורה ובמצוות? מה קרה לו באמת? איך הוא הגיע למצב הזה?

אני למשל תינוק שנשבה, נולדתי

בארגנטינה, והמשפחה חילונית אז לא קיבלנו חינוך של תורה ומצוות, קיבלנו חינוך יהודי-חילוני. טוב, אז אנחנו מאסנו בתורה? – אהבנו את התורה, אהבנו את החגים, מה שידענו, לא היתה לנו איזו התנגדות. האמונה בה' תמיד היתה אמונה שלמה, ודבקות בה' גם היתה, בתוך הגלות ובתוך זה שאין מוחין ולא יודעים שום דבר, תמיד היתה. מה עושה בן אדם שהוא מגיע למצב הזה שהוא שונא חלילה את התורה, ו... לא רוצה להגיד, הבנתם, יש לו תלונות כלפי שמיא? איך הוא יכול להגיע למצב הזה?

או שהוא עבר צרות צרורות יותר מדי וקשה לו להתמודד – אבל אז הוא צריך לצעוק לה' שה' ירחם עליו, לא למרוד בה'. ודבר שני, מה עשה, אילו עבירות קשות הוא עשה כדי שהנשמה שלו תהיה כל כך בחושך, כל כך בהפכיות הצורה? יש 'השתוות הצורה', אומר 'בעל הסולם', ויש 'הפכיות

**התכנית ברורה כל כך, וההסתכלות אחורנית
מזעזעת כל כך, זה שבאמת
כל מה שכתוב בפרשות
האלה הוא מה שקרה ומה
שקורה – שמי שרואה את
זה, איך הוא לא חוזר מיד
בתשובה?! אגב, הענשים
הם לא רק ענשים לפרט.
אם אחד מחלל שבת, אז
מובן שהוא יקבל את
העונש שלו – אבל גם כל
עם ישראל מקבל את
העונש, רואים את הערבות.**

איך להתחיל לעבוד את ה' באמת. לא חשוב אם אתם חילונים, דתיים, חרדים – זה לכל נשמה. הספר הזה הוא לכל נשמה. הוא ירחיב לכם את הדעת, דברים שלא ידעתם ולא חלמתם. ואתם תבינו. גם תבינו את המציאות.

אז המציאות שלנו: אנחנו בחבלי משיח וצריכים להמתיק את הדינים, וזה רק על ידי זה שנקיים תורה ומצוות ומעשים טובים, למען שמו באהבה. ושלא נצטרך ענשים, כי ה' יתברך לא רוצה להעניש אף אחד. לפעמים באים אנשים ואומרים לי: 'לא הולך לי כלום. כל מה שאני נוגע, אני לא מצליח. ה' לא אוהב אותי'. אני אומר: 'ששש... אל תגיד דבר כזה'. אסור להגיד 'שום דבר לא הולך לי והכל שחור', בשום אופן לא. ברוך ה' אלקי ישראל, יש לך, יש לך חצי כוס תה? אתה יכול להחזיק את הכוס? אתה יכול לבלוע? – לחיים! איזה נס! לא כל אחד יכול לעשות את זה, יש הרבה אנשים שלא. אז תודה על כל דבר קטן, ותהיה שמח עד לב השמים!

לחיים! לחיים! לחיים!

להתחזק בעבודת ה' באמת! ובא לציון גואל במהרה ברחמים.

כן, ורציתי להוסיף בענין הפורענויות: שבכל זאת אחרי כל הענשים והגלות הקשה – ה' יתברך הבטיח לאבותינו הקדושים, אברהם יצחק ויעקב, שהוא יגאל אותנו, גם מהגלות, ויביא אותנו לארץ, ויהיה לנו לאלקים ואנחנו נהיה לו לעם, לממלכת כהנים וגוי קדוש.

וההבטחה הזו כאן בפרשה. אז זה מתקיים היום ברוך ה', שרוב עם ישראל כאן בארץ, פעם ראשונה באלפיים שנה.

שלא נחשוב שזה בגלל שאנחנו מאה אחוז. לא, אנחנו לא מאה אחוז. ה' יתברך מאה אחוז, אלף אחוז, מיליארדי אחוז. אנחנו כאן בזכות אבותינו הקדושים, אברהם יצחק ויעקב, וה' יתברך שריחם עלינו ומקרב אותנו.

אז קודם כל הוא מקיים את ההבטחה שלו להחזיר את כל הנדחים. הנה, אני אחד מהם, נולדתי בגלות, וה' החזיר אותי לארץ, וגם החזיר אותי בתשובה ברוך ה' – זה השלב השני, זה השלב שקורה עכשיו.

אנשים לא מבינים מה קרה שחוזרים בתשובה – זו התכנית האלקית, אין מה לעשות. אי אפשר למנוע את זה בכלל, כי מה שה' רוצה מתקיים, "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום", כך שהתכנית האלקית היא שעם ישראל יחזור לארצו וכולנו נהיה צדיקים, ויבוא משיח ותבוא הגאולה השלמה, ואחר כך יהיה יום הדין הגדול, ואחר כך יהיה עולם הבא.

אז הכל הולך שלב אחר שלב. אם היו לנו יותר זכויות, אז הגאולה היתה באה בנסים ונפלאות גלויים כמו שהיה ביציאת מצרים. בגלל שאנחנו ככה־ככה, ה' יעזור – אז זה בא בשלבים וזה בא מלוכש בתוך הטבע. אבל אין טבע ואין כלום, זה כאילו.

ולכן במקביל לשלבים האלה של קיבוץ גלויות ומדינה עצמאית ושחוזרים בתשובה, במקביל לזה מתחיל להיות גילוי פנים של ה' יתברך. קודם זה יהיה ליחידי סגולה, ואחר כך זה יהיה לכלל העם כשכולנו נהיה נביאים, מי שיזכה כמובן להשאר ולחיות בזמנים האלה.

ולכן כדאי להתאמץ, לעשות מאמצים לתיקון עצמי ולתיקון כללי, גם כדי שיהיה לנו על זה שכר מבחינה אגואיסטית שכן אדם רוצה שכר, וגם, בעיקר: לעשות לו יתברך נחת רוח, שיתקדש שמו, שהגאולה באה גם מהתעוררות בניו, ולא רק כמתנת חנם או לא רק כהבטחה שהבטיח לאבותינו הקדושים – אלא הוא גם מזכה אותנו שנוכל לזכות ולזכות, ובזה יתגדל ויתקדש שמו יתברך, על שהנה סוף סוף הבנים שומעים בקולו והולכים בדרכיו ובתורותיו.

מה כל כך קשה, ישאל השואל, לשמור את התורה ואת המצוות ושעם ישראל יהיה קדוש ושהכל יהיה יפה כמו שה' רוצה? מה כל כך קשה...? קשה. מה קשה? – יצר הרע, יצר הרע הפרטי ויצר הרע הכללי. אלה מלאכים שנלחמים בעם ישראל, מנסים למנוע טוב מבעליו, למנוע מעם ישראל לקיים את שליחותו, את יעודו, שנשמור את התורה לשם שמים.

זה קשה, כן. כל אחד שיש לו קצת מודעות רואה כמה המלחמה קשה, כמה צריך להלחם, לעמוד איתן נגד כל הגלים ולא להתרשם משום דבר ולהמשיך בעבודתו יתברך ביום ובלילה. צדיקים "ילכו מחיל אל חיל" – ממלחמה למלחמה. ואין מנוחה ואין שלווה. זה רק בעולם הבא. וגם שמה "ילכו מחיל אל חיל", מדרגה לדרגה.

ולכן כל מי שמדבר דברים נגד עם ישראל לא מבין שום דבר. הוא לא מבין איזה נסיון יש לעם ישראל. מי שלא יהודי לא מבין מה זה להיות יהודי, כמה שזה קשה וכמה לפעמים יש גם כן מקטרגים משמים ומהארץ, או איזו מלחמה זו על כל דבר ודבר: היהודי מוסר את הנפש על ללמוד תורה, לקיים את התורה, לעשות את המצוות, לעבוד את ה' בשמחה, תיקון מחשבה דיבור מעשה. אלה דברים רציניים מאד מאד. זה לא משהו פשוט. זה לא משהו פשוט.

מי שרוצה לטעום מה זה להיות ירא שמים ולעבוד את ה', שילך לישיבה מהבוקר עד הערב וילמד שם תורה ויקיים את המצוות – נראה אם הוא לא בורח אחרי חמש דקות, מבינים? כי המלחמה גדולה.

ולכן אם בן אדם מתגבר קצת – בשמים זה עושה נחת רוח עצום. אם מתגבר יותר, אז עוד יותר.

הגלות נמשכת בינתיים – כדי לתת אפשרות לכל נשמה להספיק להגיע לתיקון על ידי התעוררות אישית. לכן אמר המשיח לבעל שם טוב שהוא יבוא "לכשיפוצו מעינותיך חוצה", שזו השתדלות והתעוררות מלמטה, כדי לזכות את הרבים. ולכן נא להפיץ את מעינות 'דרך עץ החיים', הדרך הרוחנית שלנו, למען שמו באהבה, לזכות את הרבים כדי שלכל אחד יהיה פתח, כל אחד יעשה את ההשתדלות – ו"ישמח ה' במעשיו!"

לחיים! לחיים! לחיים! וכל טוב סלה.

להתחזק לעבודתו יתברך!

להפיץ בכל מקום ובכל זמן את המענינות!

לחיים! לחיים! לחיים!

שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל.

מתוך נפשי – תובנות להשרדות הרוחנית

מאת כ"ק האדמו"ר רבי פינחס דניאל הכהן רחלין שליט"א

כ"ד אייר תשפ"ה

לעילוי נשמות הנופלים • לרפואת הפצועים • להחזרת החטופים • לשמירה על החיילים.

א. אם סגר עליך היצר הרע – ברח! ברח! אל תקשיב לו ואל תתוכח עמו. אם אתה לבד – לך לחברים, צא מהמקום שאתה בו, התעסק בנושא אחר. ברח. וה' ית' יציל אותך מפניו.

ב. ההתקשרות לצדיק – אינה במקום ההתקשרות לקב"ה, להבדיל! "ויאמינו בה" ובמשה עבדו".

ג. סדר היום הקבוע מציל אותך. הלחם עליו.

ד. הזהר שלא לבזבז שניה מהחיים. עשה הכל למען שמו באהבה.

ה. כאשר היצר רוצה שתתלהב, אל תתלהב. כאשר הוא רוצה שלא תתלהב, התלהב. איך תדע? ערוך בירור עמוק ורחב, ובקש עזרה משמים – ואז בס"ד תדע.

ו. כאשר האמת לאמתה הנצחית עומדת להתגלות לעיני כל – השקר מתגבר ומשתולל, לצורך הבחירה החפשית. כך קורה היום לפרט, וכך קורה היום לקלל – חבלי משיח.

ז. בעל ואשה צריכים להיות חברי אמת ולעזור אחד לשני, ולא לפגוע או להתלונן כל היום! גם ה' ית' "מעלים עין מסוררים".

ח. קשה מאד להיות אשה, רעיה, אמא וכו'. לכן עודד, פרגן והראה הערכה באמת!

ט. בחינוך הילדים: חפש את הטוב שבכל ילד והעצם אותו. מה שלא טוב ממילא מתגלה... לשלום בית, נא לקרוא את ספרנו **'זוגיות על הפנים'**. לחינוך, נא לקרוא את ספרנו **'חינוך על הפנים'** ואת ספרנו **'עמו אנכי'**. הספרים ניתנים להורדה בחינם באתר החסידות.

י. חייבים להלחם בכל רגע על השמחה ועל הדבקות בה' ית' ובתורתו, ומשם לשאוב כח להתמודד עם הכאב הפרטי והכללי.

יא. אל תחיה ע"פ 'נוסחאות' ואידאולוגיות. בדוק את מפת הקרב הפרטית והכללית כפי הנלמד בספרנו **'דרך עץ החיים'**, שניתן להורדה בחינם מהאתר שלנו. ואז בס"ד תטעה הרבה פחות בבחירותיך.

יב. העקשנות דקדושה לפעמים יכולה לעבור את הגבול, והיצר ישתמש בזה לגרום לחורבן, ר"ל.

יג. בכל דבר השתדל להתאים את האור לכלי: מעט מדי אור – הכלי חשוך. יותר מדי אור, הכלי עלול להשבר, ר"ל!

יד. זכור! השורש של כל הדינים ושל כל הקשיים הוא העוונות, החטאים והפשעים.

טו. האדם נחלק לשניים: הוא עצמו, וקומת ההתחברות שלו לסביבה. יתכן שאדם אינו מצליח להתחתן כי יש לו מה לתקן בקומת ההתחברות – וללא שיפור המצב, גם אם יבוא זיווג טוב ומתאים, הוא עדיין לא יצליח להתחבר אליו. ישועת ה' כהרף עין!

טז. אם החדשות מכעיסות אותך או מדכאות אותך, אל תחשף אליהם יתר על המדה. העולם ימשיך להתנהל גם בלי הכאבים שלך.

יז. אל תוותר על חברים אמתיים! חברים וירטואלים אינם תמיד חברים. לרוב הם אשליה.

יח. היכן שנשמה פרטית חשה איום, מחנק או קושי – נשמה כללית רואה ניצוצות רבים שצריך להעלות!

יט. נשמה כללית יכולה להתמודד עם כל הדעות ללא מורא ופחד.

כ. ככל שיש יותר צבעים וגוונים בציור, הציור נעשה עשיר יותר ומעניין יותר. כך לפי עניות דעתי.

כב. יש לה' ית' נחת רוח כאשר הטוב גובר על הרע.

כג. ע"י החכמה מבררים את כל הניצוצות. אך אין לשכוח: "ראשית חכמה יראת ה'!"

כד. אל דאגה, אנו דוהרים בס"ד אל עבר הגאולה השלמה!

לחיים! לחיים! לחיים!

נא להפיץ את מעינות 'דרך עץ החיים' בכל עת ובכל זמן לזיכוי הרבים, למען שמו באהבה!

לחיים! לחיים! לחיים! נא להתחזק בעבודתו ית'! לחיים! לחיים! לחיים! שבת שלום וכט"ס!